

Velige: "Pártok kelének, s a párt felegeteg stb."

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA.

Érk. 1885. sept. 30.

XVIII.

Karaffa.

Nádasdy-pályamű

- Törvényi elbeszélés. -

Eperjes városa nagy tanács termében
Tizenkettőt ütött a nagy óra délben.
Feketen borított hosszú aostal mellett
Tíz tanácsbíró ült; némán, - a mint kellett.

Elöl ült Karaffa fényes díszruhában,
Pergamén tekercset tartva a baljában,
Jobbján ült vad arczu alexredes Wallis,
Há a bünyőre néz, megrémül az, vall is.

Bal felől kihívón vádoló Szentiványi
Mellette a ravasz arczu Julianni.
Pelsőzi az ügyész, Megyeri a jegyző,
Ném ismert nagy multban, most felt nagy mindkettő.

A többi vésbírák is mind oly emberek
Kiket Eperjesnél jobban ismert Bereg.
Titokteljes éltai jött-ment nyáris polgárok,
Multjokat takarni, - volt rea elég ok.

Karaffa törte meg a mély néma csendet:
"Porkoláb lépjen be," - erődes szava csengett,
"Laxadó Palásthy nehez vasba verve
Vezetessék elő a törvény tételre!"

Villogó szemekkel, büszke tekintettel,
Fekete ruhában, hőtiszta lélekkel
Lépett be Palásthy; - két kezén két lábán
Nehez beko csörgött. Pelyhes szakáll állán.

Alig látszó bajusz. Cs magyar arcz jelleg.
Délceleg magas alak. Híklá erős jellem.

Végig hordva szemét a berákon, egy szólt:
"Mi bünt követtem el? Kadd halljam a vadlót"

Hűdeg, márvány arccal bolintott Karaffa,
Szentiványinak a vad pontot átadta.
"Ő felsége ellen lakadást támasztott,
Munkács öröge közt nagy summa pénzt vartott"

"A most folyó évnek a legelső napján,
Törvénybe idéztik ezen vad alapján"
Ez volt ott megriva, ez volt a súlyos vár,
Hogy ha igaz lenne, bűnhövése halál.

"Vadlót 'ismerje el' szólt fel Pelsőczy
"Hogy e rémitő bünt, - a mire Velsőczy
Kincs halált ítél, - elkövette nem rég,
Hogy ha beismeri és társai nevét"

"Bűnbánó lélekkel iszintén bevallja
"Itélő bíróság szelvedbre szabja
"Bűne bűnletését." - Palásthy merően
Bíraira nézett, és szólt vakmerően:

"Uraim! ti bírák! nem tudom kik vagytok,
Mint is régi nemes csak akkor szólhatok
Ha hazám törvénye elé idélttatom,
De itt is kimondom: mind ez gaz vagalom!"

"Thököli urammal a mint leverettünk
E ő felségével szünetet kötöttünk
A magyar királynak hűségét esküdtem,
Tudtommal uraim ezt én meg nem szegtem!"

"Pénzt igaz gyűjtöttem collegiumunkra,
Hogy által is adtam kezemben a nyujta.
Új évnek reggelén kis Bodokon voltam,
Mindert nem mentsegre, igazságért szóltam!"

Elhangzott a beszéd, Luga's, rajgás támad
Düh villog a szemben és az arca elvörösöd
Karaffa volt nyugodt, ámbar hangja remeg
- Öt sebé sevéig, - színtelése remek.

"Tabori Erzséket, - mondotta Karaffa -
Szólítsatok elő, ez az akarata.
Sa törvény kívánja, hogy a vádat, maga
Mint fő tanu itten szemlöl szembe monja"

Vén Tabori Erzsék belejött az ajton,
Szennyes, ráncos arca vigyorgott borzasztón.
Ben ülő szemével ravaszkül piologat
Rongyos újjasábol két asztott kart lögös.

Előbbre tipogott laosu csoszogással,
Megállt az asztalnál Palásthyrak háttal,
Csipejere téve hostru fonyadt kezét
Egy rikácsolt: /nem szól, mert az nem volt beszéd)

"Nagyságos vitélő Karaffa tábornok!
"Erdemes bíráim! Oly igazat mondok
"Mint a hogy Itten van fent a magos egben
"Ha egy szót hárudok, ne jussak mennyegbe"

"En láttam, én Erzsék a markotányosné'
"Meg a szemérem is Szekes Jánosné,
"Hogy Palásthy Tabor Silvester ejelen
"Harmad magával ment Murkás vára felé"

"Mánap az örseig közt sok arany pénzt vortott
"Harom napig adott neki lakást, kvortot
"A vár nagyszónya. Ezt tudom, így láttam
"Tusson ki a szemem, jaj de meg is bántam"

Krokodil könyeit elkezdte morxvolni,
Hogy jobban sirhasson a szemét borvolni.

De Palásthy mint egy megsebzett oroszlan
Kivált fel: - minden ért dorgást a homlokán -

"Harudoz te bestia, harug a te lelked!"
Gumnyal nevet Erzsök: "Bár nagy volna lelked!"
Karaffa közbevág: "Csend!... Birák Tuzjátok
"Hogy mit mond a törvény, és mi vár reátok!"

"Nagy a bűn, de legyen nagy a büntetés is.
"Az eset tisztán áll, az ítélet kész itt."
"Halál rá! halál rá!" - zúgják egyhangulag.
Karaffa egy maga törvény, közhangulat.

Megrendül Palásthy, elsápad az arca
Felkiált keserűn: - de nem remeg ajka -
"Hát ilyen a törvény! ilyen az igazság!"
"Hissz' ez jogeljárás, alávaló igazság!"

"En vagyok áruló? Hissz' ti vagytok azok
"Ti szívesen szedett szolga lelki gazok.
"Halálra ítélték!... Jól van!... azt kiállom,
"De a vérpadiól is reátok kiállom:

"Hozz'kem itéltö birák, ... orvilkosok vagytok,
"Harugság voidatok, mindens megtagadok,
"Tüsszetek, törjeteck, ... szívem omlo' vére
"Aok is bossziérs kiált fel az égre!"

Elsápad Karaffa dühvelten kiált fel:
"Orók! verekett eb ez, kinzó terembe el,
"Tező szén, vas kertyi, opanyol csizma, nyujzó.*
"Tő szor lesz, szelivebb érzelmeket nyujzó."

Elvisszik a bűnöst, a birák felkelnek,
Elégedett arccal szép rendben elmennek,
Lelkiismeretük?.. az nyugozik vagy meghalt.
Szívük?.. tán nem is volt, kívány kö' hogy ha van.

* Karaffa kinzó eszközei

II

Suhog, sutyog a szél, lengeti a lombot,
Megy a tohen csorda, vörösa a kolompot,
Fülemile dallal, pacsirta énekkel
Dicseri az Éstent szép tavaszi reggel

Aranyos palástjait a nap felöltötte,
A szunyadvó földet élére költötte,
Csillogó harmaton megtörök sugára
Jászai fényt vet ama nagy háx ablakára

Tömör vastag fala mintha bástya volna,
Cément és vakolat rég lekullott róla,
Védőszekker, törés verte fel avarait
Nem igen jár ide ellenség, sem barát.

Nagy vavas kapuján nehéz rozsdás zár van,
Mintha kincset rejtne be van mindig zárva,
Császari kazona áll a kapun kívül,
Néha a köpönyög egy vén bűn is kívül.

Ugy látzik hogy asszony, vagy oly asszony fele,
Le van már törölve róla Esten képe,
Az idő mosta le, vagy a bűn? ki tudná!
Oly szörvénz hogy tán egy jó szél is elfújta.

Most is meclengeti megaszorott csontjait,
Mintha élvezné is nápsugar csirkjait,
Deres, köcsös fejét mellére lehajtja,
Mozdulatlanul ül, mintha volna halva

A nagy toronyóra épen nyolcra ütött
A nagy égi vándor már molegen süttött
Mikor a vén asszony megmozdult a lozzán
Buháját simítja, igazán haj közzén.

Látni sípegéssel bemegy az udvarba
A kapun a rezesen gondosan rásolja.
Karjába fogódva megy az emeletre
Magában mormogja: „No Gábor, kellett-e?”

„Kisugrál házából, mert azt mondtam neked
„Hogy élved Piroshán, szent oltári képed
„Nem szép kis szemedért, de pénzért szerez.
„Szerelem mást éltes - rájtan tiskon nevet.

„Nem volt igaz... nem.. nem.. de hát megfizettek
„Tíz arany nem is sok... meg Kriszina is vettek,
„Hej! Golyómi uram hiába volt minden.
„Bajos oly lánys venni pénzen, - ha nem ingyen.

„Kertbe néző szemed koppant Piroshától,
„Az én lábom meg sajnó attól a rugástól,
„Most majd apró pénzzel fizetem ezt irótra
„Fekete leveles lesz annak a ki írta.

„Gazdag vagy te Gábor, tulajdosan gazdag,
„Azt sem tudod mennyi csüvőben az asztal,
„Sem szeri, sem száma, annyi sok a kincsed
„De szemed ne erre, az égre tekintsen.

„Jó helyen vagy már te, meg vagy már te halva.
„Ezredes uramat kincsed medés halma
„Kisérte, csábítja ében úgy mint alva
„Mig az övé nem lesz, nem lévőn nyugalma.

„Igy morgott magában a büzös szipirtó,
„Mig feljutott végre, s kinyitott az ajtó
„Kiszólott Karaffa: „Kend az Erzsiék aszcony”?
„Igen is. - jó reggelt az úr Jsten arjon.

„Lépjön be, mi jöt hoz? tán valami új hirt?”
„Dehoggy uram dehoggy, - csokolom lábaít,-

Csak szaraz a torkom, meg kenyérem sincsen,
Egy kis pénz mag kéne nagy jó uram kincsem!

Elborult e szóra az ezredes arca,
Ha nem sebesíté fegyverél a harcba!
Ei szíven találta, a ki pénzt kért tőle
Hiszen az bolványa, ingerlo' ördöge.

Eszevette Erzsök, hogy nem jól kezdette,
Nagyon is merészen ajtótol' rontott be;
Köszörülve torkán rikácsolva így szólt:
"Valamit mondanék, - tegyük be az ajtót."

"Igy ni!.. most beszélék, - ugye hogy jól szóltam
"Sok tűzben voltam már, olyanban nem voltam
"Mint az a tegnapi a tanácssteremben,
"Inkább lessem volna oroszlan veremben.

"Hogy rám kiabált az a kevély Palásthy:
"Villogó szemét sem állta volna bárki,
"De én csak kiálttam drága jó uramért,
"Oda becsületem!.. valamit az is ér"

"Hamis tanu voltam!.. "Eh ne motyogj már itt
- Rámordult Karaffa - "Sok a dolog vár is,
"Ha ez a mondanód' fordul magad gyorsan
"Nesse.. itt egy arany.. Tudom hogy lekortyan.

Mint mikor a heja szakmányára lecsap
Vén Erzsök a nyújtott aranyhoz hozzákap
Smellé igyen Mosolyogni próbál ráz ráncsu arcával
Smellé igyen motyog kiálto' ajkával:

"Jó, jó!.. megköszönöm... szépen megköszönöm
"Végignyak' szívesen uramra köszöntöm,
"De egyszer-egy csak egy, akárhogy számoljuk
"Pedig sok a szükség, ebből kevesre jut"

"Egyet mondanék még, kettő lesz belőle
 "Drága édes szívem, - nem is hívány löve
 "Mit most felajánlok: ha meg lesz az ára -
 "Gyöngyöri madarat, szép kalitkát: várak"

"Hadd hallom" - mond heivel Karaffa tábornok
 "Csak a madárról szólj, várjék mit sem adok"
 "Jól van" - szólta Erzsök - "madár legyen kicsi"
 "Félsze pedig enyém, - értem... másé kic'?"

"Szépséges kis madár, gyöngy, Székely Pirooska,
 "Paláthy bátyánca, szíve menyasszonya,
 "Két vármegyében sincs párja természetnek,
 "Hullámzó kebele, éjsötét szemének".

Vad tűz gyült e szóra Karaffa szemében,
 Mint mikor villám gyül a viharzó éjben.
 Láng borította arcát, a vágy lángja festé,
 Mint a haragvó nap a bucsuló estét.

Majd megrabolázza viharzó érzelmét
 Közönyt színelve szól: "Hallottam már nesztet,
 "Nem újságot mondasz... épen nem érdekel;
 "Csak ha büntetés volna?... egy szóval látnom kell"

"Jusalmad?... bíró velem! mindent az határoz
 "Mit teszek, hogy járok el, - erről ne szólj máshoz,
 "Nema légy! ne legyen se pletyka, semmi hír.
 "Ugy leszen" - mond Erzsök - "hallgatok mint a sir"

Erxel el bíróger. Karaffa magában,
 Egymást váltják úrik eszmék az agyában.
 Keble égő vulkán, szenvedélyvel felve,
 Minden elfeleve: külvetése, elve.

Kidagadva liksor homlokán minden ér,
 Mintha oda hajzna fel szíve minden vért.

Lázas irgatotton járkat fel és alá,
Majd leül meg feláll, de nyugtot nem talál.

"Milyen ő?" - mormogja - "kivül minden beszél,
"Kit csak meglátni is éles halál vesxély,
"Kinek két szeméből mennyország vagy pokol
"Sugárzik egyikre, a másikra omol.

"Halottat feltámaszt, élőkés megöldös
"Egy szempillantással. Az egyiknek örök,
"A másiknak meg égbe földre szállott angyal.
"Bírnom kell egészén, vagy kevesével hal!"

Alig végezé be. Halkan kopogtatnak,
"Ki az?" - riad fel ő - már is háborgatnak!
"Lépjén be! Ah! - ismét egy gyászoló anya
"Nincs időm... csak gyorsan... mondja mi a baja"

Tetőtől a talpig sötét gyász ruhában
Tört be Palásthyne, ajtonál megállva,
Fejét aláhajva, kezét összecserve,
A mely fűfalomnak megtetsesült keje.

Könyve már kiszáradt, a bú kiapasztá,
Az emésztő bánat arxát elhervasztá,
Meggörnyeszté testét az idők vihara
Csak erős hit, s lelke a mi megfontartja.

Remegő ajakkal így kezdé beszédét:
"Kegyelmes nagy uram! Nyissa meg a szíved
"Egy bánatba borult anya keservére,
"Nemes tette fel lesz jegyzve az égbe!"

"Palásthyne' vagyok... a többi tudja már
"Hogy miert könyörgök. - ~~Ti~~ ~~arra~~ halál vár
- Karaffa szolt Jordan: - Itélese késsen"
"Végrehajva holnap késo' este léssen"

Palástkine szive jéggé fagy e szóra
Megtántorul lába, mintha a végóra
Eljött volna reá. Velőt rázon sikolt
"Nem... nem... az nem lehet, Gábor jó fiam volt!"

"Egyetlen egy fiam! Szerelmes gyermekem!
"Nincsen több támaszom, nincs senkim énnekem,
"Örvegyiségem fénye. Mindenem.. gyámolom.
"Szivem magzatának kegyelem... irgalom!"

Leborul e szónál Karaffa lábához
Kit mindenki gyűlöl, kit mindenki átkoz,
Ruhája szegélyét csókjával árasztja
Megbenítá essét lelke nagy bánatja.

"Hajolni is tudtok?! szől gumnyal Karaffa.
"En azt hiszem az ur oly fábol faragta
"A magyar nemest, hogy vagy török, vagy skabak.
"De hajolni nem tud, vagy tán nem is skabad?!"

Csak keserg, csak eseng örvegy Palástkine
Mintha a guny sebro nyilat nem érkei
Tidert remegő anyai kebele
Bánattal aggálylyal van csordultig tele.

"Mindenható uram!" - így szól nagy keservvel.
"Engem tiporj porba, csak fiam ne vedd el,
"En magam dajkáltam, én magam neveltem,
"É' reá gondolva fekvitem és kelettem!"

"Irgalom! irgalom! az Estenre kérem
"É' nem lehet bünök, - hiszen az én vérem"
- "Nem bünök! ? ártatlan! - mindenik ezt mondja"
Szól Karaffa dühvel - "ez már régi nóta"

"Majd megtanítom én ezt a bünye népet!
"Hogy mint tisztelje a császári felséget."

"Múndig csak lánadáis! gyáva, büszke pórhad
"Tő lezárke lesz majd az Eperjesi vérpad!"

Mint egy sebzett szárvas szökik fel e szóra
Örvegy Palásthyme, s fenséggel így szól:
"Hogy milyen a magyar tudja egész világ,
"Magyar vérből nő itt a fűszál, a virág"

"Gyáva nem volt soha! hogy erős a karja
"Nemes, török, tatár széknyel bevalója!
"Exrevere hogy így szeljától merre tér,
"Hallgat benne a nő, csak az anya beszél:

"Mit beszéllek felre?! Uram engedjen meg,
"Mindem eskümm kavart. Vérem sziborg... remeg
"Fiam! édes fiam! érte esengek,
"Csak neki irgalmassz... kegyelmezz, megengedj!"

"Várat, kastélyt, erdőt, szántóföldet, rétet,
"Örök jószágomat, s hozzá való népet
"Aranyom, ezüstöm, gyémántom és kincsem,
"Mindent odaadok... csak hagyj egyetlenem!"

Öröm szikkázik át Karaffa homlokán,
De csak is egy percre, - erőt véve magán
Fennhéjázó göggel így szól nagy kevélyen:
"Mid volt nekem, - ahhoz semmi közöm nekem!"

"Lánadónak csak volt, de nincsen birtoka
"Árval rendelkezni felségnék van joga.
"Ise itt nagy vagyonról mindent övve beszélő
"Mint a ki valahol elhagyta az eszt"

"Töl van! koldus leszek!" válaszol az örvegy:
"Mindent vegyetek el! csak engedj! kegyelmezz!
"Ha van a hit szerezsz, hogy ha van gyermeked,
"Ha van hited is van az egben Istened!"

"Kérlek... esdve kérek... mindenik nevére
 "Ne kívánod, hogy hulljon egyszülöttem vére,
 "Még oly ifjú gyermek, hiszen még nem is élt.
 "Ezse kora reggelen ne kúlj rá brók éjt."

"Névről ismeri csak, hogy mi a boldogság
 "Ne törj meg egy anyát, ne egy jó hü arát."
 "- Vége lesz-e végre ennek a bészédnek?
 "- Kiált fel Karaffa-s utat nyit dihének.

"Azt hiszitek talán hogy vén asszony vagyok,
 "Kis pityergéstekekkel is megindíthatok.
 "Vas marokkal fogom vastag nyakatokat,
 "Bilincsekbe verem ingó lábaitokat."

"Szivemből utálok az egész magyar fajt,
 "Mely hozott ránk eddig kárt, vesztést s annyi bajt.
 "Ha csak egy parány is volna ben szivemben
 "Mely a magyar iránt érzene melegen

"Szökerevel együtt dobnam el szivemet,
 "Hogy ne méltatlan lelkemet, testemet."
 "Palásthyné hallgat... de csak eddig hallgat,
 "Itt már indulata ily szavakra ragad:

"Te mondd ezt, te... te... te undok fenéved,
 "Ki akkor vagy első, ha sereged szalad,
 "Kit átkozva emlit mig lesz magyar ember,
 "Kinek nevetől sir, feljajdul a gyermek!"

"Szegyenlem halálig meg sem is bocsátom,
 "Szönyfolt mára rajtam, érzem, tudom, látom,
 "Hogy ily ember előtt fiamért szölköttem,
 "Hisz a szabadságért ő szívesen meghal!"

"Verjen meg hát Isten mind a két kezével,
 "Legy egy élő halott itt, s a sir kebleben."

Elrohant e szónál lelki háborgással,
Felbőszült tenger az, szilaj, vad rajzással.

Mint a dihévt tigris, mit kicékszeve
Vátrúddal szurkálnak, mely meg van hegyerve,
Vérbe forgó szemmel járja szük ketreket
S fel felordít vörösa kaliszja vas lecsés,

Ugy járta Karaffa nagy szobáját végig,
E is megvolt sebve halálosan, verig,
Piroskesége, rangja, hasalmas állata
Mind le lett tiporva, le a porba, sárba.

Es hozzá egy asszony, egy nyomorult fereg,
Merte őt megmarni, - nyelve volt a méreg,
Mit tegyen? elfogja? káróba huzassa?
Kerekbe törcse? élve megnyuxassa?

Megtehetné: 'mért ne? ki volna kérdőre?
Eltér koozkázzasni ki volna oly dőre?'
Ily szörny-gondolatok jártak, tépték agyát,
S mormogja magában: „Nem, ezt a vén banyát

„Ki csak nyelvel harap, nem bánom, haud éljen
„Hogy kínosza lelket minden nap és éjen
„Droiga magzatának szenvedése, kínja,
„Legördülő feje, - hogy szemét kisírja.

Ujra nyílt az ajtó, nem, - sarkig kitárult,
Egy uszholgy lépett be, - s az ajtó bezárult,
Mintha egy tiskos kéz volna ily figyelmes
Röfordult a cár is, halkán, .. néma csend lesz.

Karaffa nő, bámul, idege megremegek,
Egy nő, angyal arca, egy művészi remek
All előtte néman, lesütött szemekkel,
Torro szenvedélytől hullámzó kebellet.

Alabástrom aróán mély fájdalom lásszik,
Gyöngykeint alá hullo' égő könyvtől ázik,
Fejedelmi alak, sőt több: egy Istennő,
Minőt nem alkotott még művészi veiső.

Néma bánatában is annyi a fenség
Hogy Karaffa minsegy büvöltén hozzá lép,
Szeme tűzként fénylik, rut szemvedély laigó
Aróán tiskolhaslan bünső gyöngyör vágya.

Durva, sord vonása nyájias akar lenni,
Szokatlan stéliven beszédes így kezd:
"Drága hölgy! nemednek szép virága, éke,
"Liliomnak is van vágya, szemvedélye?"

"Kék mosolygó égnek sötét vész fellege?
Pirosló hájnalnak haragvó ellene?
Galambtízta szivnek emésztő bánata?
Fénynek is van árnya? s mennynek kárhazasa?"

"Szólj! ha könnyűhetem bánatodnak sulyát
Hogy ha oxlathatom fájdalmad boruját,
Szűntethetem szemed omló drága gyöngyét
Elhárítom üdvöd gátfát és göröngyét."

"Szólj! s ha szölvés te, szavam szavad viszhangja lesz,
Már az a gondolat is máj boldoggá tesz,
Hogy én leszek az, ki viszkavarórsolom
Mit elrablott fölé végzet, sors, fájdalom.

Néma ámulással Piroška ránézest,
Pillanatra talán még szíve sem vérést.
Túl hallott-e? vagy csak lázas képzelete
Csalogassa, ürte most jásékát vele?

Minő nyájias hangja, édes a beszéde,
Nem, nem ez nem lehet egy országnak réme,

Nem sziveket tör ex, de sebeket gyógyít,
Edes reménye nyújtó vigaszt szava gyógyít.

Védangyalom sugra, szivem mondta nekem,
Hogy lelkeim nyugalmát itt ismét fellelem,
Táborom enyém lesz... én szabadítom meg.
Senki sem tud arról. Szivem örül remeg.

Isten gondolatok ciklázzak fejemben,
Pillanatig tartott, - azután helyébe
Reimes eszmék léptek, - látva mily ellentét:
Tjesztö Lord vad arca, - s az a nyajás beszéd.

Megdöbbenst hogy itt van, menekülni vágyott,
Látva amax arcon ismeretlen lángot,
Embort vélt találni, farkas vermébe jött
Bár elrejté karmát, bárányba öltözött.

Menni, futni készült, - látva még se mozdult
Segélyért kiáltva, - a sző keblebe fült.
Megfagyott sziv-ere, könnyei forrása
Mint szélis galambé, ha a sást meglátja.

Stajd mintha égi fény szálta volna lelkebe,
- Tan megjelent neki kedvese büs képe -
Leküzdve borzalmát, meggyőzve önmagát,
Ily szavakra nyissa igéző szép ajkát:

"Uram! te vagy mostan éles halál ura!
"Kavadtól jó áldás, vagy sötét borura
"Alkonyul a család, nemzet fénylő ege,
"Beheged, vagy vérvik a sziv égő sebé!"

"Nagy vagy, hatalmas vagy! En nyomorult fereg,
"Hírnevet metke hat! En halok vagy élek!
"Nem tudja tán senki... de mégis... az Isten!...
"Névere, elöttes könyörgök most isten!"

"Szép és igaz szó a nemes szív tüköre
 "Mélyből jön ajkra annak kincse gyöngye.
 "Szép szavához hogy ha hasonló is lelked,
 "Aldom a végreget, mely ide vezetett."

"Nem nagy a kéresem, de nagy a fájdalom,
 "Gazságot esdek! mert hiszen ártatlan
 "Kierit e gyászt hordom kívül és szívemben.
 "Kierit köny ártatlan arcom keservemben."

"Gábor, Palásthyak végső ivadéka
 "Aljas vád s gyanúnak lett gyász martaléka,
 "Ejtel reátorve bilincsekbe verték,
 "Durva vad porokzlók börtönbe vetették."

"Hallgasd ki őt uram! és bocsásd szabadon,
 "Tiszta nemes lelket ne tépje rágalom,
 "Esküskörm Istenne! esküskörm mindenre!
 "- Bár soha nem tettem, de szívem int erre."

"Hogy jellemé tisztsább mint a nap korongja,
 "Ak fényt hint árny nélkül, ennek árnya, foltja.
 "Add vissza gyermekét az édes anyjának,
 "Hú fiait a szegény szenvető hájának."

Hallgatott Karaffa, de semmit nem hallott,
 "Vészes indulatlan, merőn, mint egy halott.
 "Megbivólte lelket az a dallamos hang,
 "A vadás fényű szem, az az igéző" ajk."

Nem kerő, esengő gyászba borult szívet
 Nem a megtört gyöngye sebzett lény és oxime
 Csak a nő láttá ő" fenséges bájába;
 Szívet, lelket fonta ex búv. halójába.

Vészes indulatát alig fekoskerve
 Nem rejtett szavarral így betévedet kezdte:

"Ugy lesz... igen! meglesz... vagy mit is szólnál...
"Nézd le a szőfőrást... már mióta ott állsz..."

"Nem?... nem könnyezhetek!... Fontos és nehéz ügy
"Miért ide jöttél... ha lehet... arról függ
"Miként alakulnak majd a körülmények,
"Azt hiszem teljesül kérelmed, reményed."

"Bárki mást szólnál könnyű volna tennem.
"Súlyos, nehéz vád van ép Palásthy ellen.
"Törvény, törvény mára... igaz, hogy valamit
"Mindem ítélését nékem is lendít!"

"Tán közeli véred? mert nagyon érdekel!"
"Oh nem" - szölt Piroška arcon rózsapír kel.
"Sírunk, lelünk rokon, miért is tagadnám
"Élet ő érettem, én érette adnám."

"Igaz-e mit mondasz?" kérdezi Karaffa,
"Szemvedélye lázong, remeg az ajaka, -
"Sírval, annak izzó forró melegével
"Szereped-e s lelked lángoló hevével?"

"Kész vagy-e menteni nem életed árán?
"Váltságát nem szabad oly kegyetlen drágán.
"Mostan én esküszöm mindenre a mi szent
"Hogy szabad lesz rögtön, és minden vádtól ment."

"Csak te szeress engem egy nap, vagy öróra,
"Ugy-e hogy megteszed? hisz egy élet ára!
"Továr arcon a vágy lehelteve ott ül,
"Szeme lángoló tűz, - inuralma eltűnt."

Mint mikor villám csap a mosolygó égből,
Vagy földvörös dörög hangzik esendő éjből,
Mégis a föld s imént sükkörös senger
Vad haraggal hullám hullámos úz kerges.

Megdöbben a lélek szív-ere megakad,
Képreles szív utja egy percre megakad,
Megfagy ajkon mosoly, arcz pírja eltűnik,
Megdermed az ideg, az élet megkүнik.

Csak pillanatig rab szív, lélek, és ideg,
Lerázta bilincsét. A fény, veszély, hideg,
Rémés való, - mintegy villany izzóként hat
Utat keres, melyen föle szabadulhat.

Piroška percz alatt mindenki által ment,
Aratlan hó-lelke remegett, megrosszent,
Bár nem is sejtette a veszély nagyságát,
Csak egy arczot látott s pokoli vadságát;

És e Medusa fő-kövé dermesztette,
Lélekjelenlétét felsé, - s elvesztette.
Lába ingadozott, homlokához kapott,
Feketének látott minden tárgy s alakot.

Nő volt, nagyságában rejlett gyengesége,
Mi nagygyá tevé őt, miért lángolt ége:
Angyali szerelme, ez erősítette
Félelmét erővé, hitét varrá tette.

Mint érzike virág, ha rovar érinti
Összezsarja kelyhét, mert tán vesztét sejtí,
Himporát, illatát, tüve szinpompájait
Durva érintésre elveszi miní, - s báját.

Ó is hogy szívének szent oltári kéje:
Imádott szerelme lett ajkára véve
Annak, kit gyűlölt és mégis megkeresett,
Kísöl imént mindent remélt, most keveset.

Összontzerün sejté veszély közletését
Szíve összekorult, s borzongata testét

Tjedseg fagylato' dermedto' hidege,
Halalraint ilt arca es resket idege.

Lava exen megtort halovány virágot,
Melynek szive gyökön emérszó' bi' saigott,
Tan resket tamout a Karaffa szivében,
Mert horka sieten, felfogva gyöngéden.

Erinsésére, mint vipera csipésre
Teleszmélt Poroka, ajkán sikoly kéle.
Félre szökött tőle, mintha közellise
Mégmérgezné lelkét, mit már is megverte.

"Uram" - szólt szétüzen - " én egy Istent hiszek,
"Egy hiszem, reményem, egyet szeretethetek,
"Szerelmem mint virág csak a nap hevére
"Nyissa kelyhét, bájait, s nom a földi fényére."

"Sziv a földje, s gondos kertéske gyöngédség,
"Vízront szerelmem a harmatozó' kek ég,
"I ha letünik napja, egére boru száll,
"Lassan szárad, hervad, míg eljö' a halál."

"Egy szer s egyért nyit ki szerelmem virága,
"Örök, megráható szeretet világas
"Mindent átölelő' mint csak az Istenség,
"Mérhetlen, végtelen, mint a nagy mindenség."

"Ne kívánd az elsőt, már az más birtoka,
"O' kelté életre, más nem bírja soha.
"Másvikat, ha kéred, igaz szívvél adom,
"Sőt áldom neved és imámba foglalom!"

"Boldogságot esdek rád az ég urától
"Csak Láborem mentesd fel minden aljas vádtól!"
"Karaffa keserűn felkiált: "Ist' adod!
"Szép szó és imádság lesz hát a jutalom?!"

6

Ennyi áldozatos bűn meg nagy szerelme?
Imádat köszönöm, - nem kérek kegyelmet,
Nincsen rá szükségem, én azt adni szoktam.
Érdem jutalomra, - a mint arra ok van!"

"Mit más égből s égből vár, remél és keres,
En földön fellelem, - még sem terhel kereset,
Nem áll utamban kö, fővis nem vérez meg.
Boldogság, üdvösség már itt lenn bérem lesz.

"Töle is azt kértem, azt vártam, reméltem.
Hittem, ha nem értem, megadod ő érte;
Megszáradt, viszont tölem sem várhatok mást
Sorsod bixonyára örökös mátkaság."

"Törvényünk szigorú, irgalmas nem ismer,
Nem vegishes itten sem embert, sem Istent,
Igy akartad. Miért? Te tudod! Nem kérdem,
Te halált válasszass, én éltes igértem?"

Mint vesztet a levél, ha hideg levelet
Az ősz ráfuvallat - Piroška is épen
Ugy vesztetett össze, s kive fájalmában
Drága gyöngyként omlott könyveinek árja.

Görögök szokásában így tör ki keserve:
"Nis szelen haljon el, a sors földig verje,
Eki Palásthy vesztet ohajja, kívánja,
Hissz őt megmenteni leltem leghöbb vágya."

"Ne gyötörj, ne kínazz.. mi a szélod mond meg.
Váltságuil mit adjak.. Oh e sziv mint remeg...
Nincsen oly áldozat, mit nagyra tartanék
Érte, kit életem árán megváltanék!"

"Csak szerelmes ne kérj, mire mennél vele?
Az most büs leltemnek megtépess levele,

Fajdalom vihara tépi, üxi, szörja
Ha van benne élet, - csak az Isten övja."

"Mint teremtvé' mind, mi csak volt, van és lesz,
Ugy szerelmem is míg szívem dobog s érez
Tárgultán, megtérve, minden parányában
Hi' birta fényében, azé lesz árnyában"

"Te is voltál ifju, Kivedben volt savas,
Vérőfényes ficska, mely kéjt lehel s áradt,
Tavasznak virága, virágnak kertészé,
Kérlek légy kegyelmes ennek emlékére!"

Sötét árny vorul át Karaffa homlokán,
Látszik hogy türelme immár nagyon fogytán,
Kör, mogorva arca, villám gyül szemében
Mint viharzó éjben villám gyül az éjben.

És mint a teli hold serhes fellegekkel
Hasszalan künn, s hátul sápad haroz vesztessen
Ugy ő is a tigris: maró szenvedélyét
Nem bírja leküzdni, - csak forralja véréét.

Szól fekete vesztve: "Eh! hagyjuk máshorra
Szép emlékbeméled, - a halotti torra!
Mert a milyen igaz, hogy nap sütt az égen
Halállal jár sáncos arád még e héten!"

"Nem leszek irgalmas, nem leszek kegyelmes,
Mit csak kitalált éz, kibír emberi test,
Minden kínzásokkal összegyötöröm, tépem,
Az lesz majd gyönyörűs élvezetem nekem!"

"Szívét szeresném csak összemarozangolni,
Szívverés parakként lábam elé folyjni,
De ez rögtön ölné, ... nem.. nem.. ezt nem teszem,
Száz halált érezzen!.. Pokol-kín közt veszen!"

"En meg nem engedem"! - kiált fel Piroška.
Mint kisőró vulkán fest minden pirosva
Felsőő haragja lángra gyujtja arxát,
Vioska sükköröze kínos lelki haroxát.

"Élesem áldozom... kérlek... övét ne vedd,
Irgalmazz... kegyelmezz... hogy ha van Istened?"

"Mit nekem élesem?" szöls bosszúsan amax,
Tan nem értessél meg? vagy inkább nem akarsz?"

"Váltságdíjjul kérem csököd; csak egy csökos,
Tüxebet, mint Aetna, mely felégesse ott
Hol ajkad érintse, s hozzá lábba vérem
Keringjen vadul, mint iistökös az égen"

"Csökos, csak egy csökos, mely viharzó lelkem
Mámorba ringassa; - mint síró gyermeket
Alomba ringat el édes anya karja,
Ex legyen élesem legragyogóbb napja!"

"Mint elikkadt vándor, ki nagy purosságon
Hol nincs fü, fa, virág, megy homokbuorhákon.
Épvedve vagy kintő szemjét eloltsani,
Ugy vagyam csököddal mennyet földre hozni!"

Mig exeket monda szeme tüxben égett,
Oly tüxben, mely nem gyujt és még is feléget.
Óriás kígyókóns áldozatát leste
Már bür köreben van, hisse: bixtos vesze.

Diadalérxessel gyorsan hozzálépett,
A gyötört leányhoz, kit östetört tépett.
Ök karcsu derekát átfonni karjával,
Arxához hajolni lihegő ajkával.

Csak egy perox müve vols, - de ex érintésre
Arxellá lett írma e közelgő vévare,

Mint megsebzem szarvas szökik gyorsan félre,
Félrel tört ragad le, éles a pengéje.

Nem megfőrt alak már, bűszülő Istennő,
Ésive nem lögy viasz, - most hideg márványkő.
Fel felvillan a tör patyolat kezében,
Ésülaharag és düh sugárzik szemében.

Először, bűszülé hangon így kiáltasz rája:
" Vissza te nyomorult, .. te ürdög szolgája,
Csak egyetlen lépést ... s e tör általjárja
Aljas szived, - s többé nem leszel föld gyáva.

Félkacsag Karaffa vérfagyasztó hangon
S szót: " Talán csak tréfiálok drága kesves hugom.
" Nem gondoltam, hogy a galambnak van karma,
Arral ölne, tán még szemfedél is varrna"

" Szeretem a harcot, kívánt asszony néppel,
Éljen piros arccal igen tesszel épen,
Egyetlen egy csókot rablok ajakadról,
Megittasul lelke, szivem bődül arról!"

Nyájasan, enyelgve újra hozzálépés,
- Nem tessi ha látsz az a feldult képet,
Másk pillanatban ordítva lép hátra
Vere csordult, a tör karjába volt mártva.

" Askorok furia! exérs még meglakolsz"
Kiált fel Karaffa, arca sápadt, minek hold,
" Nem menekülsz többé" .. tovább is harogná,
De kívül raj hallozik, minőhöz nincs nyakra.

Nem épen gyöngyöven kopogtak az aján,
Látozik a ki kopog nem fél harag, - s bajról,
" Tábornok ur" .. - hangzik - " a császár nevében"
" Gyors fusár jött Pécsből pecsétes levéllel!"

"Hátsára van írva: rögtön olvasandó!"
Ex alatt kivülről könyiloss az ajtó,
ott állott a futár porleperest ruhában
Hátsa mögött Erzsök kirívó rongyában.

Karaffa hirselen konyát álsal köti,
Hideg meretségés ijólag felülki
Tompan, rideg hangon így szól Piroskához:
"Hiába könyörög, mind hiába átkoz!"

"En gép vagyok, mely a törvényt végrehajtja,
Kegyelmét császárí felsége adhatja.
Nem szeretek semmit, mostan Isten önnel!"
Bölintott fejével kimérten, közönynyel.

Piroška megörve, halovány vörösvél
Megindult, mágn megállt, küzdött önmagával
Szóljon-e? kérjen-e arról még valamit,
Kit usált, megvetett, kit érkö lénynek hitt.

Végre alákatos hangon így esdekelt:
"Uram! csak még egy szó. több kegyelme nem kell,
Engedd, hogy Palásthy úrvölő peroxében
Pérszesülhessen az úr vére, testében!"

"Istennek szolgálja erőssze lelket
I maradvasson vele míg végsőóra nem lép!"
Karaffa merően végignéxett rajja,
Uro gondolatát olvasni akarta.

"Legyen meg! kívánom térjen Istenehez"
Szól, - s elfordult töle, a futárhoz lépess,
"Kívánom" szó lebbent Piroška ajkáról
Bánat sápadt színe elűne arcáról.

Gyorsan elávozott, ne hogy visszatérjen.
Láttaott üxi, hajja új eszméje, gondja.

"Sürgős iras ugy-e? Sietség? Kijárat?!"
Szól újra Karaffa - s nem is várva válasza

Átvette a felség kegyelmes irását.
"Elmehez" mondotta - "pihenje ki magát!"
Távozott a futár; ő pedig magában
Igy beszédes kezdte: "Ezzelen is kába

"Eljárás volt tölem. Harom még is vérék...
Márkénst kell köndenem. Nem mulik mi kérik.
Ujra innak Pécsből, tán nincs egyéb dolgok
Mert nem jönnek ide!... lesz itt elég gondjok"

"Gondolom, kegyelem van megírva benne"
Tán a vén Kéckernek? még csak az kellene!
Tulságos jó hírvü a császári felség,
Nagy szerencse veá, hogy én állok itt még.

"En nem leszek gyöngé... Félre e levéllel,
Még elég végezzünk vagy négy eliséletet;
Majd ha elnémulnak, vérték per iska,
Végig elolvassom, - és felirok vissza.

"Hogy késon értéken császári kegyelme,
Igy sokkal, ki volna ki itt hibát lelne."

Szívi forja tovább eszméit magában,
Mestekható tervek csikkáznak agyában.

Lomha skóirnyán az est alig hogy leszállott,
 A hold nagy uszának meg kérdésén állott.
 Levél sem vordul meg az erdőnek fáján.
 Tompa moraj támadt Eperjes utzáján.

Mert sürgő, mert furog annyi néj e feren? -
 Meg újabb csapás jött nem hiszem hogy térjen.
 Nagy dolog történnik, olyan a misztéri már
 Az Isten sem néz el, - haragjával nem vár!

Egy sötét skóinyeteg: egy fekete állvány
 Egy vész tromfajó gépi, mint vémítő bálvány
 Mereskedik néman, türelmesen várja
 A miig elkeredik eljegyzést mátkája.

Készen van a vankos feketebe húzva
 Az éles igáját nem sokáig húzza
 A ki arta fejét pikenni lehajja
 Meg láb-skönyeg is van, pirod a posztója.

Hullamzik a tömeg a bus verpád körül
 Töha, s szitokra kel, - egy sincs a ki örül.
 Morajjal hullamzik tenger, ha vész közeleg,
 Ha megjö a vihar, villám sújt, hab seper.

A tömeg egyre nő, mintha tenger volna.
 I bele az utcaházból tenger árja folyva,
 Rugva, aggra kérdik: kin lesz má már a sor?
 Amott jön, ott horzok, hős Palásthy Gábor.

Ő ki a csataban vrosszánként küzdött,
 Társra száz halállal; ellen verben furdott,
 Treme mint a villám lelkesedést gyújtott,
 Vékény sava éles, kardja halálé nyújtott.

Dalios alakja messze kimagaslott,
Sűrű kondor haja xaxlókeis lobogott,
Hátát nem látta még az ellenség soha,
Mindenig csak "előre" szöguldost jó lóra.

Most peozereksöl vont rose taljiján fekszik,
Mintha nem is élne, alig hogy lélekszik,
Haja szétomolva hull alá vállára,
Már vány homlokára, halovány arxára.

Egykor égő szeme, mint kiégést csillag
Fajdalom ködésöl haloványan csillag,
Fennszármnyaló lelke mostan szárnya törve
Haldokolni látszik, s vagy a sírgömbbe.

Előse, utánna fénylő alabárdal,
Jobbja s balja felöl füstölgő faklyákkal
Vád, durva poroslök lépkédnek kovácsyan,
Csillogó ruhában, kékivő negélylyel.

A törvény hársól egész a vérpadig
Hosszu tömött sorban tesötöl a talpig
Fegyverbe öltözött kard katonák állnak,
Bírségül elég voni egy vstromlott varnak.

A taljija mellett fekese ruhában
Alakjassal fölél anent az úr szolgája,
Nem is ment, - társorgott - mintha eliselve
Ö lenne, nem amax, - ő halna, az élne.

Vagy az a kis keverest, mit jobbiban emel
Vólna olyan súlyos, olyan kintő seker?!

Néha - néha lögyan, - mint egy Des anyja
Vagy mint az Isennek égből szállt angyala

Simisja a büns gyöngyözö homlokait
Könny gördül szeméből. Mert? ki tudná okait?

8

Egy néma köny, sohaj, egy halás sekintés
Léte jutolma: oh de, - 'ad neki új kintés.

Rezg a hold világa, rezg a csillag fénye,
Remegve omlik le amár átkos lényre
És a vértörvényozék tornácára lépés
Büszke göggel néve a hullámzó népet.

Mint remeg a bárdny, ha vér ragot érez,
Mint jajgat a madár, mit a sas megrézess,
Mint broszlón mördul ha a vadász közelg,
Ugy remeg, sohaj, - máj' zug, zugg a néptömeg.

Karaffa, - mert ő volt a ki most kilépett,
"Kérdő" gunymosolybal hátrafelé nézett,
Ezentivanyi állott görnyedve mögötte,
S kiált: a mint gondoltod tegy! s kezét dörzsölte.

Karaffa az erkély karjára kidölvé
Harsányan kiálta: "A puska megtölte!
"Halljátok-e kutyák! Hát úgy morogjatok,
Ugy fekkétőjétek, vagy úgy morogjatok!"

"Hogy hős viténcim pozdorjává löneke,
Nem leszen irgalom aggnak, csecsemőnek."
Elhangzott a parancs, - mely is néma csend lenn,
Elhalt szavok, sohaj, - csak köny hullt, szív vérzen.

Exaltat a menet elét a vérpadig,
Csak az elítélnek bis nyögése hallik,
A "kínzó theatrum" - a nép így nevette,
Fekesébe hurva, fekesébe festve.

Rajsa harminc hóher, katonáisan álva
Tótes köld ruhában átvonatait várja,
Mindannyujin megtermess, marozona alakok,
Strochuk emberies, de szívökben lakot

Szilajon tomboló szenvedélyek vernek,
Apa, - testvérgyilkos, - mind szemem szédessék:
Csizmkeres gazember, tolvaj, rabló, gyilkos,
Törvényesen úri mesterességét itt most.

Mint az éhes farkas torda ha priedát lát
Vérszemjével lihegve szimasolja nyomát,
Ugy mondult meg rögtön a bakok serege
Mikdön az elítelt a vérpadra lépe.

Nem is magától ment, balján egy katona
Jobbján pedig az úr-hű szolgája fogva,
Lány arca az elítelt, de a papi lányabb,
Halvány az elítelt, de a pap halványabb.

Fétkörben állottak a höher legények
Körében töke állt, mellette bírófőnyel.
Faklya vörös színt fényét vérszínben tükrözse,
Nem csenda hisz annyi nemes vér ünörzse.

Hideg komor arccal az alvány szelére
A bíró kilépett, s felrészess az egre,
Mintha szentesítés várna a magasztól,
Szemeis Judaókéit forgassa ekként szült:

"A császár nevében! Itéljék ezennel,
Hogy mint felségsejtő höhértől veszen el.
Pálffy Gábor, a császár ellenvege,
Mindent laxadónak ez leszen a vége!"

"Előbb a jobb karja, azután balkarja
Vágassék le, s azután... folytassni akarja.
De egy éles, csengő női hang körbe vág:
"Hallgass! te gaz gyilkos én mondok még tovább."

Pirokka, - mert ő volt lerázva magától
A bő papi öltöny, az erkély karjáról

Bürokné lesekintő Karaffához fordul.
- Halálsápnak aróxa, keblében vihar dul. -

Es' szív remes átkot: "Te undok hiéna,
Te vérszomjas tigris, ki Tessen vagy még ma.
"Légy nyomorultabb az utolsó koldusnál,
"Rugjon fel mint kutyát, ki él a koldusnál"

"Ha üdv boldogságnak mosolygó szép ege
Lerülne feléd, sötét vész fellege
Az inség, bánatnak fedje azt el gyorsan,
Mindenütt hova lép az átok legyen ottan"

"Minden gondolatod, minden szavad, tetted,
Száved dobbanása és minden érzeted
Romlás, nyomor, vész és könyekes teremjen,
Kévesid esője is halálra égessen"

"Lelkedismerete viperaként marjon,
Nyugalmas sem az ég, sem a föld ne adjon,
Kivertsenek véres, remármnyak örökke,
Fogalmat zárja el föld az örök ég."

Tovább is mondani... Egy remegő kéz int
A pallas felbillan, villámként lesuhint,
Fömböta megharag, recsegő dob perdül,
Palásthy Gábornak véres feje gördül.

Szivrepessző sikoly hangzik fel a léjben,
Lerótkád Pirokka, lelke felváltt égbe.
Remeg, rezket, inog, sántorog Karaffa,
Remegy az erkélyről, Saensványji kártya

Sötét nehéz felhő tornyosul az égen,
Vihart jelző moraj hangzik fel a léjben,
Villám, villámra gyul a kápor mégimul,
Karaffa lelkeben még nagyobb vihar dul.

Egy mosolygó angyal szállott le az égből,
 Szárnyának nyomain felvidült az ég, föld,
 Derű és napsugár, kenyéssel virulat,
 Tánad ott, hol elmegy, ajka áldást hullat.

Szöngyiden irintó a föld hideg kergét,
 Im a föld megrendül, sütyös fejbelinesét
 Eldobja magától, mint szunyadó rab nép
 Rablányokat, börtönört észreör, sűr is lép.

Ha egy villám lecsap s felkölthi álmából.
 Az angyal álsuhan a bérreken, a hol
 A büszke sas, s a még büszkebb villám honol
 Langy szellőt áraszt szél, s jégpánczét felbonol.

Leszáll a völgybe is, — mosolyától a rét
 Föld búrsonyt ölle fel; a virágok essét
 Disszül övedre fel; az erdő dalnoka
 Udvörli és kéri: oh ne hagyj el soha!

"Tavas" volt ez angyal, mosolygó kék egget,
 Szeliden sugárzó, áldó égi fényével,
 Balsamos levelet engedett a szellő
 "Höfcher madárként" szállt a búrnyfelhő.

Amott diszes kastély, úgy sünit fel iper
 A fehérő szellő aljánál, lovében,
 Mintha unokája volna a szellőnek
 Csapja lábánál hallgatna mondákat.

Körötte gerstenye, rezgönyárfa csoport
Illatos legkövvel, mit a szellő rabolt
Az oldalt kerülő rétsig virágiról.
Olykor egy-egy renit xeng a fak ágról.

Szellő susogva megy levélről levélhez
Vajon miút beszél? his levet mit ér?
Hiszen így megpróbát, mintha fájna, félne,
Mintha vessélybe vón létele is élte.

Lent a fak árnyában his fűpatak lejt vígan,
Csak oly his vessélyes, partja is alig van;
Virgonex gyarmellint fut kavicsról kavicsra,
Kergelődöt jászait, nem is sehint vissza.

Kastély előtt pálmák, virágok csoportja,
Szín, illatban gardag, büszke rózsák sorja.
Közöpen hűtőjü szállány látott sorba
Halalmas sügárban a virét szét ontja.

Minden olyan bájos, életet behelő,
Mindenben esin, rend is izlés, fény a kellő,
Mégis oly szomorú a kastélynak képe,
Mintha kihalt volna ura, s minden népe.

Gűrű redős függöny zár minden ablakot,
Nem látni ott soha egyetlen alakot.
Bent a kastély egyik szoronyzó bájában
Nagy sűrődöt fény be a nagy homályban.

Selyem párnák körött egy beteg szunnyadok,
Tán nem is beteg már, inkább elhunyt az ott,

De mégis... most mordul... felkirog kebele.
Mennyi fájdalommal lehet az ettelve!

A meszre az agynál terdelő leányka
- Nem rég egy madonna, most már csak az árnya -
Színgiden megfogja atyja asszolt kezét,
A beteg göcsösen sörötja meg ezét.

"Szilkos! megfogtalak - kiálta fel vadiul -
"Eccem vasadat, vérem foly, földre hull.
"Kergesd azt a kutyát... nézd, hogy nyafal, falya!"
Bágyadtan erőtlen behanyallott karja.

"Edes atyám! elkem'én vagyok stunnitád,
"Ne félj ketten vagyunk, léged senki sem bánk!"
"Egy szölké meg a lány remegő ajakkal,
De a lázas beteg nem ért, nem lát, nem hal.

Felülne ágyában, de visszahanyattat.
"Látok egy kőr... három... ki tudná hanyat itt.
"Mind rám kiabálja: Caraffa! Caraffa!
"Ülött végső irád, imádkoz meg haloz ma!"

"Várjatek! se hihér ne ferd meg a bárdot,
"Hisk oly ifju vagyok, anyám meg sem áldott,
"Sejs arám is vár rám... ki de milyen furesa,
"Biváimnak kezök sögget van át fúrova!"

"Féjükel levettél honul alatt hordját!
"Kit gyászolok, kinetk ülitel most borját?
"Hiscen én meg ilek! vagy így temeltek el?
"Oh irgalmarzatok, mert essem vesstem el!"

Körötte gesztenye, rezgönyjára csoport,
Illatos legkőrel, mit a szello rabolt
Az oldalt kerülő rétsig virágiról.
Olykor egy-egy renir xeng a fak ágról.

Szello susogva megy levélről levélhez
Vajon miöt beszél? kis levet mit ér?
Hiszen így megrestet, mintha farna, félre,
Mintha vesélybe vör létele is élte.

Lend a fak árnyában kis f-patak lejt vígan,
Csak oly kis vesélyes, partja is alig van,
Virgonex gyermektint fut kavicsról kavicsra,
Kergetősdit játszik, nem is tekint vissza.

Kastély előtt pálmák, virágok csoportja,
Szín, illatban gardag, büszke rózsák sorja.
Középen hétéjü sárlány látott lortá
Halalmas siigárban a vízet szét ontja.

Minden olyan bájos, étetet leheli,
Mindenben esir, rend és ivés, fény a kelli,
Mégis oly szomorú a kastélynak képe,
Mintha kihalt volna ura, s minden népe.

Sűrű redős függöny zár minden ablakot,
Nem látni ott soha egyetlen alakot.
Bent a kastély egyik szorony-szobájában
Alig sűrödik fény be a nagy homályba.

Selyem párnák között egy beteg szunnyadok,
Tán nem is beteg már, inkább elhunyt az ott,

De mégis... most mordul... felhörgy kebele.
Mennyi fájdalommal lehet az éltelve!

A messze az ágyánál terdelő leányka
- Nem rég egy madonna, most már csak az árnya -
Szöngyeden megfogja atyja assott kezét,
A beteg görcsösen szoritja meg ezét.

"Ejilkos! megfogtalak - kiálta fel vadul -
"Ertem vasadat, vérem foly, földre hull.
"Kergesd azt a kutyát... nézd, hogy nyalja falja!"
Bágyadtan erőtlen lehanyatlott karja.

"Edes atyám! lelkem! én vagyok Anutaid,
"Né félj ketten vagyunk, téged senki sem bánl."
"Egy szótall meg a lány remegő ajakkal,
De a lázas beteg nem ért, nem lát, nem hal.

Felülre ágyában, de visszahanyatlott.
"Látek egy. két... három... ki tudná hányat itt.
"Mind ráim kiabálja: Caraffa! Caraffa!
"Ülött végső órád, immádkorx meghaltx ma!"

"Várjatok! se hírier ne ferd meg a bárdot,
"Hiss oly ifju vagyok, anyám meg sem áldott,
"Leis arám is vár ráim... Né de milyen furesa,
"Biráimnak kezök szögget van át fürva!"

"Szükel levettél hönnel alatt hordják!
"Kit gyászoltok, kinék ültet most borját?
"Hissén én meg élek! vagy egy temetlek el?
"Oh irgalmasszatok, mert eszem vesstem el!"

Csorgott a veritek Caraffa homlokán.
Lás egyet arxát, mint nap a birch fokát,
Majd halálsípadt lett göcsösen vonaglott,
Ágya mellett lánya kirdelve sokogott.

Új lár rohanta meg, könnyekben fakadt ki:
„Elszűnnek itélve! nem szán, sivat senki,
„Látam, kézem sapog, a bilincs törté meg,
„Fája fejem, sívém megfagy, belsöm remeg.”

„Ki mondja azt nekem, hogy nem faja halál?
„Ti, ti bírák? elébb álljatok béd alá!
„Ki jött véska onnan, nektek megmondani:
„Nem fáj! - De hát miért kell a vért ontani?”

„Halál! halál! hová viszed te engemet?
„Undok mely örvénybe, mely víz lejebb, lejebb?
„Hol rémítő szörnyek üsül, hajjal egymást?
„Hol örök lár egyett oszpados, nyaldos folyóast?”

„Euruló fejemet fergő szél sodorja,
„Kéz is lábcsontomat serte szeltyel szörja,
„Koponyámat sok más koponyához veri:
„Végre birkódt vitü mozarba temesi”

„Oh irgalmas anyám könnyörülj én rajtam!...
„Vérem, mint folyam, szög, hullárok agyamban!...
„Hány nap van még hátra?... Oh fáj életem jönnel!
„Oh ezek a kiper, hogy kinornak, ölnek!”

„Kései magához tört, töredexve így szől:
„Még vagy jó annitám? Iszonyú álmon vől!...”

"Hurd félre a függönyt... Mily szépen sült a nap,
"Mily szép lenne élni! Glad jójjön el a pap!"

"Ne hívass észket! csak segény szerkelet!
"Stkkora jójjön el, ha majd tessék az est.
"Chapom a esendet, Isenhez kell térnem,
"Exem, hogy a reggelt aligha megjérem!"

"Ne sírj ides lanyom, regalmas lesz isten,
"Engem fent boldogit, téged pedig itten,
"Csak mig egyet... Félek... egy gonosz álomból
"Éjtel - nappal gyötörö borzasztó átokból."

"Eve temetnek el - ex a gondolat bánt.
"Ne sírj! ne sírj körbe, ha szerked alyad
"Kisső ihajomat megteszed... nem se... nem...
"Te arra gyenge vagy, - de majd fegyvernetem."

"Mielőtt bezárnál koporsóm fedelét
"Ussé át körivel hűlt szemem ellett,
"Altatom!... Így legyen! Nagyon fáradt vagyok."
Annra néztelek kiment, - (ki ment) sír, síhajlott.

"Nehéz barna leplet leborítá arca est,
"Tölet felhő szállnat, minden nyughelyt keres.
"Csak a kastélyban nincs senkiel nyugalma,
"Fár kit a eselédig, suttogva: "meghat ma."

"A beteg szobából esuhás barát lép ki,
"Arca földült, rémült, nem mondaná senki
"Hogy ő volt hivatala regasztalást adni
"Halállal kiérdömet, - s büntöt feloldani."

Arxát ettatarva rohan, mintha ismét,
Mormogja: „Nincs Isten, ki elnézné bűnét?!“
Félve kivánsian eselédniep ra bámul
Gietnek élde, kitérni iszaból. —

Bent a körszobában élet hatál harc van,
Hatalom küzd harcol egy hatalmasabbal,
A hatál argyala kivont pallosával
Oh sutyog felette jeg hideg vasával.

Tán látja a beleg hideg ellenséjét,
Vagy valami sugja, hogy elírte végét,
Úveg esodott szemmel néz mezeven rája,
Csontváz kezét dühkel fenyegetőn rázza.

Mintha foflogatnát, felhőre, majd vólat:
„Hát nincs... nincs kegyelem; éppen sincs? no jobban!
„Hova menjet? földbe... sírba... csillagokba?!“
Lánya sokogja: „Oh ne haqy magamra!“

Ráborul a már már lélektelen testre,
Könysáporral, esikkal hívna új életre,
Tme már is mosdult, arcedője simul,
Felnéz is szeméből egy hideg könysespp hüll.

Alig hallhatóan soggja: saqatoltan:
„Palásthy! Tirosta! boesánat van ottari?
„Vétkeslenn... iszonyút... mégis megboesáttol?
Megye... megyek... oda... Istenhez... hováátol!

Egy nehéz sóhajjal elhagyta a lélet,
A megtört porhüvelyt, Nincs már benne élet.

A harez bevégezve. A bün leszámlolva.
Hilgen az Isten! mint lett igazolva!

*
*
Mondját: van sejtelen, östör, előzet,
Lehet, csak fettevis, léprel ez a nézet.
A lélek látja-e vagy a szív érke meg,
Hogy mit hoz a jövő s mily tövis vére meg?

Mondját, hogy Caraffa jól sejté végtel.
Midőn a halálra adta fagyos mezét,
Midőn kiterítve feküdt ravatalán,
Az ősi fegyverés bészonyos ~~as~~ asztalán.

A hü szolga ura atarata szerint
Eles tört a hulla hiült szívbe merít.
Egy nagy vérsziget esap fela nyitott sebből
A halott felkelint, felüt, s újra eldől.

Megragadja a tört, el a falhoz sújtja,
Most már nyitva van a meglört lélek útja.
Pérműlve isszonyal rohan el a szolga.
A löbbi történet az enyveset dolga.
Sírját, történetét az időnek moha
Befedi, de el nem simíthatja soha!

∞

öbvan!
"!"